УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ СВЯТОШИНСЬКОЇ РАЙОННОЇ
В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
«ЦЕНТР ТУРИЗМУ ТА КРАЄЗНАВСТВА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА»

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОГО НАПРЯМУ
«КИЇВ – МОЄ УЛЮБЛЕНЕ МІСТО»

(основний рівень, 3 роки навчання)

Укладачі –Ніколенко Оксана, Хижняк Оксана

Київ - 2024

«Схвалено для використання в освітньому процесі»

Рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 19.06.2024

(протокол № 2)

Зареєстровано у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 8.0055-2024

Укладачі:

Ніколенко Оксана Валеріївна, заступниця директора з навчально-виховної роботи КЗПО «Центр туризму та краєзнавства учнівської молоді Святошинського району м. Києва»;

Хижняк Оксана Василівна, керівниця гуртка краєзнавчого спрямування КЗПО «Центр туризму та краєзнавства учнівської молоді Святошинського району м. Києва», керівник гуртка-методист.

Пояснювальна записка

В даний час гостро відчувається необхідність збереження національної єдності, вивчення культури свого народу, дослідження минулого та сьогодення своєї «малої батьківщини», відновлення духовності для формування самоідентичності громадянина та патріота України. Безперечна думка про те, що мала батьківщина, батьківщина, рідний край відіграють значну роль у житті кожної людини.

Події після 24 лютого 2022 року різко змінили наше життя. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України знищило взаєморозуміння, взаємоповагу між нашими країнами. Вже не одна держава світу визнала дії Росії геноцидом українського народу. В наслідок бомбардувань та активних воєнних дій відбувається знищення історичних та культурних пам'яток, цілих сіл та міст. Багато з яких нині потребують реконструкції або відновлення. Вулиці та площі населених пунктів перейменовують, з'являються нові пам'ятні дати та визначні особи. Програма «Київ – моє улюблене місто» є актуальною, сучасною, відображає реалії сьогодення.

Мало говорити про любов до рідного краю, треба знати його минуле та теперішнє, багату духовну культуру, народні традиції, природу. Все це стосується і наших рідних місць – чудової Київської землі. Сьогодні все більше регіонів України створюють нові програми та методичні розробки, що відповідають давно назрілій потребі виховувати з дитинства любов до своєї малої батьківщини. Основною метою програми є формування громадянської позиції здобувачів освіти. Програма «Київ – улюблене місто» призначена для проведення гурткової роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти Київщини.

Програма передбачає навчання вихованців віком 11-16 років в гуртках основного рівня протягом трьох років.

Метою програми є набуття особистістю компетентностей у процесі занять краєзнавством.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальна: ознайомлення здобувачів освіти з історико-культурною спадщиною Києва та Київщини, спостереження та дослідження навколишнього світу, формування особистісного ставлення до досліджуваного матеріалу;

практична вміння описувати краєзнавчі об'єкти, отримання навичок дослідницької діяльності та інформаційної культури, використання інформаційних технологій для вивчення краєзнавства, поповнення фондів бібліотеки закладу освіти роботами гуртківців з краєзнавства, участь в реалізації та презентації краєзнавчих проєктів;

творча: активізація пошукової діяльності здобувачів освіти, вміння креативно розв'язувати завдання, здатність аналізувати отриману інформацію та генерувати ідеї;

соціальна: формування культури спілкування, виховання толерантності, вміння працювати в команді, розвиток емоційно-вольових якостей (самостійність, ініціативність, відповідальність, працелюбство), збереження сімейних цінностей та традицій, виховання патріотизму та громадянської позиції.

Програма гуртка спрямована на формування системного й критичного мислення та мовленнєвої культури, поглиблення знань, умінь і навичок з краєзнавства, історії, географії, культурології, києвознавства, літератури тощо.

На опрацювання навчального матеріалу кожного року відводиться 216 годин (6 годин на тиждень). Заняття гуртка включають в себе як опрацювання теоретичного, так і практичного матеріалу. Екскурсії та експедиції містом є обов'язковими й необхідними складовими освітнього процесу. Така практика передбачає створення умов для відображення змісту програми до реального життя. Періодичність екскурсій складає три-чотири рази на місяць. Необхідною умовою організації екскурсій та експедицій є дотримання

вихованцями: правил поведінки в громадських місцях, транспорті, надзвичайних ситуаціях; санітарно-гігієнічних вимог; безпеки життєдіяльності.

При плануванні екскурсій, експедицій, подорожей та масових заходів беруться до уваги сезонні зміни погоди, ситуація в країні, стан воєнних дій та наявність укриття цивільного захисту.

Програма передбачає варіативність, використання інноваційних методів навчання, в залежності від форми навчання (очна, дистанційна, змішана).

Керівник гуртка під час освітнього процесу використовує різноманітні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, тренінгові, дискусійні, дослідницькі, пошукові. При проведенні практичних занять перевага надається краєзнавчим розвідкам та пошуковій роботі, краєзнавчим дослідженням об’єктів історії і культури, природи тощо.

Під час роботи гуртка педагог проводить індивідуальну роботу з гуртківцями, в тому числі при генеалогічних дослідженнях родини вихованця, підготовки проєктів, участі в конкурсах, краєзнавчих конференціях тощо. Індивідуальні заняття організовуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи у позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 р. № 651 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. № 1123).

Перевірка компетентностей здобувачів освіти здійснюється під час проведення практичних занять у формі конкурсів, вікторин, тестів, виконання творчих завдань, відвідування екскурсійних об’єктів, участь в іграх-квестах тощо.

Двічі на навчальний рік (на початку першого та другого півріччя) керівник гуртка проводить батьківські збори, на яких обговорюються питання плану роботи гуртка, розкладу занять тощо.

Заняття гуртка мають переважно практичний характер, на заняттях здобувачі освіти набувають умінь і навичок самостійно знаходити необхідну

інформацію про об’єкт інтересу, про діяльність людей, підприємств, установ, проводити опитування, реалізовувати дослідницькі проєкти. Проводити анкетування та роботу з науково-популярною літературою. Вчаться виділяти головне, порівнювати, систематизувати відомості про свою родину, місто, регіон, вести пошукову роботу. Такий підхід вчить глибше осмислювати послідовність подій, сприяє формуванню історичного мислення.

Матеріал гуртка актуальний і сучасний, дозволяє пояснити вихованцям найважливіші норми життя людини. Навіщо нам: зберігати та примножувати історико-культурну спадщину минулих поколінь, охороняти пам’ятки історії та культури, гуманно ставитися один до одного, намагатися розуміти та приймати кожного, хто живе поруч, незалежно від його соціального статусу, достатку, освіти, віросповідання та кольору шкіри, тобто бути толерантним.

Принцип програми: від безпосередніх вражень та емоцій, які формують почуття «малої батьківщини» – до систематизованого знання про рідний край.

Механізм реалізації програми:

– організація екскурсій до музеїв;
– екскурсії містом та областю;
– відвідування концертів фольклорних колективів;
– організація етнографічних експедицій по селах Київщини;
– збирання матеріалів та оформлення матеріалів експедиції;
– створення та оформлення етнографічного куточка у закладі освіти;
– участь в краєзнавчих конкурсах.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу, теми	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА	***6***		***6***
1.1	Вступне заняття	2	-	2
1.2	Організація туристських подорожей та екскурсій з учнівською та студентською молоддю	4	-	4
	РОЗДІЛ ІІ. КРАЄЗНАВСТВО	***64***	***136***	***200***
2.1	Краєзнавство - наука про рідний край	4	10	14
2.2	Київська земля	8	16	24
2.3	Річка, яка дала життя нашому місту	6	6	12
2.4	Київщина	6	12	18
2.5	Легенди Київщини	6	6	12
2.6	Київська земля у літературі, живописі, музиці	8	16	24
2.7	Топоніміка нашого регіону	8	10	18
2.8	Наш будинок рідний	4	8	12
2.9	Походження власного роду	8	16	24
2.10	Я та моє місто	6	12	18
2.11	Масові заходи	-	24	24
	РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ	**10**	**-**	**10**
3.1	Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції	8	-	8
3.2	Підбиття підсумків навчального року	2	-	2
3.3	Краєзнавча експедиція (поза сіткою)			
	Разом	**80**	**136**	**216**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА (6 год.)

1.1 Вступне заняття (2 год.)

Теоретична частина. Зміст і завдання роботи краєзнавчого гуртка, особливості роботи юних краєзнавців.

1.2 Організація туристських подорожей та екскурсій з учнівською та студентською молоддю (4 год.)

Теоретична частина. Права та обов'язки учасників краєзнавчих подорожей та експедицій. Безпечні умови організації екскурсій та експедицій.

Безпека життєдіяльності під час проведення занять у приміщеннях та на місцевості. Правила дорожнього руху. Норми поведінки в міському та міжміському транспорті. Протипожежна безпека, безпечна поведінка з вибухонебезпечними та підозрілими предметами, безпечна поведінка в туристсько-краєзнавчих подорожах та краєзнавчих експедиціях.

РОЗДІЛ ІІ. КРАЄЗНАВСТВО (200 год.)

2.1 Краєзнавство - наука про рідний край (14 год.)

Теоретична частина. Краєзнавство, його значення і сутність. Предмет краєзнавства. Джерела краєзнавства. Напрями краєзнавчих досліджень. Історія становлення та розвитку краєзнавства.

Практична частина. Краєзнавчі можливості Києва та Київщини.

2.2 Київська земля (24 год.)

Теоретична частина. Фізико-географічна характеристика району. Географічне положення. Клімат. Рослинний світ. Тваринний світ. Ознайомлення з природою регіону та ландшафтними пам'ятками.

Практична частина. Вивчення рослинності та тваринного світу регіону за ілюстраціями та відеороликами. Дендропарки Києва та Київщини. Прогулянки парками міста, екскурсії до Національного науково-природничого музею НАН України, дендропарків (Сирецького дендрологічного парку, Національного дендрологічного парку «Софіївка», Дендрологічного парку «Олександрія», Ландшафтного парку «Буки» тощо), Київського зоопарку.

2.3 Річка, яка дала життя нашому місту (12 год.)

Теоретична частина. Річка Дніпро. Походження назви річки. Перші письмові відомості про Дніпро. Головна водна артерія України. Сучасний стан річки. Київські мости. Екологія. Твори про Дніпро.

Практична частина. Екскурсія Дніпром. Робота з літературними джерелами, картографічними матеріалами.

2.4 Київщина (18 год.)

Теоретична частина. Райони міста та області. Правобережжя Київщини. Лівобережжя Київщини. Культурно-етнографічні особливості регіону. Народні промисли.

Практична частина. Екскурсії до Національного музею українського народного декоративного мистецтва, Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», Музею української народної вишивки (м. Біла Церква). Дослідження узорів вишиванок київського регіону. Національні костюми.

2.5 Легенди Київщини (12 год.)

Теоретична частина. Тематика легенд рідного краю. Характеристика легенд. Усна народна творчість, прислів’я та приказки про рідний край.

Практична частина. Збирання народних переказів та легенд рідного краю. Запис легенд, прислів’їв, приказок про рідний край. Відвідування концертів фольклорних колективів.

2.6 Київська земля у літературі, живописі, музиці (24 год.)

Теоретична частина. Літературні твори, легенди та перекази, географічні назви рідного краю. Фольклорно-етнографічний матеріал про рідний край. Кобзарство.

Практична частина. Художня література про рідний край. Екскурсії до Національного музею літератури України, Національного художнього музею України, Музею театрального, музичного та кіномистецтва України.

2.7 Топоніміка нашого регіону (18 год.)

Теоретична частина. Наука топоніміка. Визначення терміну «топоніміка». Фактори, які впливають на створення топонімів. Види топонімів. Місце топоніміки у краєзнавчій роботі. Відображення у місцевій топоніміці природно географічних умов Київщини.

Практична частина. Дослідження та пояснення топонімів, що пов'язане з ними. Підготовка реферату про походження назви вулиці на якій проживаєш.

2.8 Наш будинок рідний (12 год.)

Теоретична частина. Наш дім, його історія. Тип будинку, його оздоблення. Географічне місце розташування будинку, з якого матеріалу та в якому році він побудований.

Практична частина. Екскурсії до Національного музею архітектури та побуту України, вулицями Києва.

2.9 Походження власного роду (24 год.)

Теоретична частина. Мій рід – моя історія. Знайомство зі своїм родоводом. Генеалогічні пошуки. Створення родоводу своєї сім'ї. Родинні традиції та родинні цінності.

Практична частина. З чого почати генеалогічні пошуки. Анкети для родичів. Створення свого родового дерева. Зустрічі зі старійшинами родин вихованців - свідками історичних подій та записи їх спогадів.

2.10 Я та моє місто (18 год.)

Теоретична частина. Моє місто через 10 років. Створюємо проєкти будинків та будівель нашого міста у майбутньому.

Практична частина. Творчі завдання на тему «Яким я бачу своє місто у майбутньому»

2.11 Масові заходи (24 год.)

Практична частина. Участь в краєзнавчих конкурсах, круглих столах, семінарах, проєктах тощо. Проведення літературних вечорів, читацьких конференцій, фольклорно-етнографічних вечорів тощо.

РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ (10 год.)

3.1 Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції (8 год.)

Теоретична частина. Підготовка до краєзнавчої експедиції як форми комплексного закріплення набутих гуртківцями знань, умінь та навичок у навчальному році.

3.2 Підбиття підсумків навчального року (2 год.)

Теоретична частина. Відзначення кращих вихованців гуртка. Завдання на літо: збір інформації для реалізації проєктів в наступному навчальному році

3.3 Краєзнавча експедиція (поза сіткою)

Проведення краєзнавчої експедиції за умови сприятливої ситуації в країні.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають сформуватися компетентності:

пізнавальна: знайомство здобувачів освіти з основними історичними, археологічними та природними пам'ятками Києва та Київщини, активізація навичок спостереження та дослідження навколишнього світу;

практична: знайомство з краєзнавчою та іншою літературою з історії рідного краю, сприяння дослідницькій діяльності та інформаційній культурі, вміння використовувати інтернет та інформаційні технології для вивчення краєзнавства, знання прав та обов'язків учасників подорожей;

творча: активізація пошукової діяльності здобувачів освіти, набуття вміння креативно розв'язувати завдання, здатність аналізувати отриману інформацію та генерувати ідеї;

соціальна: виховання толерантності, набуття навичок роботи в команді, формування культури спілкування, розвиток емоційно-вольових якостей (самостійність, ініціативність, відповідальність, працелюбство), збереження сімейних цінностей та традицій, виховання патріотизму та громадянської позиції.

Основний рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу, теми	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА	***6***		***6***
1.1	Вступне заняття	2	-	2
1.2	Повторення матеріалу попереднього навчального року	4	-	4
	РОЗДІЛ ІІ. ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО	***64***	***136***	***200***
2.1	Основи музеєзнавства	4	8	12
2.2	Краєзнавча література	6	10	16
2.3	Перші поселення на території Києва	6	12	18
2.4	Київ VII-XIII століття	12	18	30
2.5	Київ XIV-XIX століття	12	18	30
2.6	Київ XX-початку XXI століття	8	16	24
2.7	Боротьба за волю 2013-2024 рр.	8	16	24
2.8	Історія міста і країни на родинних фото	4	8	12
2.9	Історія моєї країни у назвах вулиць	4	6	10
2.10	Масові заходи	-	24	24
	РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ	***10***	**-**	***10***
3.1	Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції	8	-	8
3.2	Підбиття підсумків навчального року	2	-	2
	Краєзнавча експедиція (поза сіткою)			
	Разом	**80**	**136**	**216**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА (6 год.)

1.1. Вступне заняття (2 год.)

Теоретична частина. Зміст і завдання роботи гуртка. План роботи гуртка на навчальний рік. Анкетування «Чого я чекаю від гуртка». Організація самоврядування в гуртку. Безпека життєдіяльності під час проведення занять у приміщеннях та на місцевості.

1.2. Повторення матеріалу попереднього навчального року (4 год.)

Теоретична частина. Повторення основних тем першого року навчання. Типова структура звіту про краєзнавчу експедицію. Можливі форми презентації результатів літньої екскурсії (виставка, звітний вечір, конкурс звітів та ін.).

РОЗДІЛ ІІ. ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО (200 год.)

2.1 Основи музеєзнавства (12 год.)

Теоретична частина. Музей та його функції. Класифікація музеїв, основи музейної термінології: музей, експозиція, музейний предмет, легенда предмета, макет, муляж, раритет, реліквія, експонат, екскурсія, екскурсійна група тощо. Музеї закладів освіти.

Практична частина. Екскурсії до музеїв закладів освіти району. Створення та оформлення етнографічного куточка.

2.2 Краєзнавча література (16 год.)

Теоретична частина. Робота із краєзнавчою літературою**.** Путівники, довідники, енциклопедії, наукова та науково-популярна література.

Практична частина. Робота з літературними джерелами з історії рідного краю. Екскурсії та майстер класи в Музеї книги та друкарства України, дитячих бібліотеках.

2.3 Перші поселення на території Києва (18 год.)

Теоретична частина. Історія появи перших поселень Київщини. Ознайомлення з побутом та традиціями поселенців. Типи і форми традиційних

поселень, їх історико-географічне районування – північна, південна і центральна зони.

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсії до Національного музею історії України, Київського обласного археологічного музею тощо. Участь в квестах, вікторинах, краєзнавчих проєктах.

2.4 Київ VII-XIII століття (30 год.)

Теоретична частина. Передумови виникнення держави. Визначні історичні події давньої історії. Переселення народів. Вірування та релігії. Перші київські князі. Русь-Україна. Давньоруські міста. Вплив Європи та Азії на становлення Української держави. Монгольсько-татарська навала.

Практична частина. Екскурсії до музею історії міста Києва, Історико-архітектурної пам'ятки-музею «Київська фортеця», музею «Золоті ворота», музею історичних коштовностей України, Національного історико-етнографічного заповіднику «Переяслав», Національного заповіднику «Софія Київська», вулицями історичної частини Києва. Участь в квестах, вікторинах, краєзнавчих проєктах.

2.5 Київ XIV-XIX століття (30 год.)

Теоретична частина. Новий час. Магдебурзьке право. Вплив Королівства Польського на відродження Києва. Козацька доба. Руїна. Києво-Могилянська академія. Вплив Московії. Київ в складі російської імперії.

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсія до Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», музею Гетьманства, Аптеки-музею на Подолі, музею просто неба «Мамаєва Слобода», Києво-Могилянської академії тощо. Участь в квестах, вікторинах, краєзнавчих проєктах.

2.6 Київ XX-початку XXI століття (24 год.)

Теоретична частина. Перша світова війна. Українська революція та війна на території України 1917-1921 рр.. Голод 1921–1922 рр. Колективізація. Голодомор 1932-33 рр. Репресії 30-40-х років. Друга світова війна. Окупація.

Битва за Київ. Відбудова Києва. Відлига. Застій. Чорнобиль. Незалежність. Майдан 2004-2005 рр.

Практична частина. Екскурсії до Музею становлення української нації, музею Української революції 1917-1921 рр., Національного музею Голодомору-геноциду, Національного музею історії України у Другій світовій війні, Національного музею «Чорнобиль» тощо.

Дослідження «Моя родина під час Голодомору 1932-33 рр.»

2.7 Боротьба за волю 2013-2024 рр. (24 год.)

Теоретична частина. Майдан 2013-2014 рр. Анексія Криму. Гібридна війна на Донбасі. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України триває.

Практична частина. Екскурсія до Національного військово-історичного музею, Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності, відвідування тематичних виставок. Участь у благодійних концертах, ярмарках. Майстер класи з виготовлення окопних свічок, браслету виживання тощо. Зустрічі з волонтерами, військовими.

2.8 Історія міста і країни на родинних фото (12 год.)

Теоретична частина. Історичні події на родинних фото. Людина та історія. Події та долі.

Практична частина. Дослідження родинних світлин. Створення групового проєкту «Старі фотографії».

2.9 Історія моєї країни у назвах вулиць (10 год.)

Теоретична частина. Назви вулиць нашого міста. Історія у назвах вулиць. Перейменування.

Практична частина. Дослідження назви вулиці, що перейменована (за вибором).

2.10 Масові заходи (24 год.)

Практична частина. Участь в краєзнавчих конкурсах, круглих столах, проєктах тощо. Проведення літературних вечорів, читацьких конференцій, фольклорно-етнографічних вечорів тощо.

РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ (10 год.)

3.1 Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції (8 год.)

Теоретична частина. Підготовка та проведення краєзнавчої експедиції як форми комплексного закріплення набутих гуртківцями знань, умінь та навичок у навчальному році

3.2 Підбиття підсумків навчального року (2 год.)

Теоретична частина. Відзначення кращих вихованців гуртка. Завдання на літо: збір інформації для реалізації проєктів в наступному навчальному році.

3.3 Краєзнавча експедиція (поза сіткою)

Проведення краєзнавчої експедиції за умови сприятливої ситуації в країні (поза сіткою).

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають сформуватися компетентності:

пізнавальна: вивчення основних історичних періодів розвитку Києва, знання основних видів краєзнавчих спостережень, які можуть здійснюватися в краєзнавчій експедиції, основних вимог до звіту про краєзнавчу експедицію, порядок дій в екстремальній (аварійній) ситуації в експедиції, активізація навичок спостереження та дослідження навколишнього світу, формування особистісного ставлення до досліджуваного матеріалу;

практична: вивчення краєзнавчої літератури з історії рідного краю, сприяння дослідницькій діяльності та інформаційній культурі, вміння використовувати інтернет та інформаційні технології для вивчення краєзнавства;

творча: розвиток творчого мислення, спрямованого на виявлення причинно-наслідкових зв’язків між історичними подіями та сьогоденням, здатність використовувати творчі підходи у пошуковій роботі;

соціальна: виховання толерантності, набуття навичок роботи в команді, формування культури спілкування, розвиток емоційно-вольових якостей (самостійність, ініціативність, відповідальність, працелюбство), збереження

сімейних цінностей та традицій, виховання патріотизму та громадянської позиції.

Основний рівень, третій рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу, теми	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	Усього
1	**РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА**	***6***		***6***
1.1	Вступне заняття	2	-	2
1.2	Повторення матеріалу попереднього навчального року	4	-	4
2	**РОЗДІЛ ІІ. ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ**	***64***	***136***	***200***
2.1	Видатні науковці	14	22	36
2.2	Видатні політики	14	22	36
2.3	Видатні меценати	8	16	24
2.4	Видатні митці	14	22	36
2.5	Видатні військові	8	16	24
2.6	Видатні спортсмени	6	14	20
2.7	Масові заходи	-	24	24
3	**РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ**	***10***	**-**	***10***
3.1	Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції	8	-	8
3.2	Підбиття підсумків навчального року	2	-	2
3.3	Краєзнавча експедиція (поза сіткою)			
	Разом	**80**	**136**	**216**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ І. ВСТУПНА ЧАСТИНА (6 год.)

1.1. Вступне заняття (2 год.)

Теоретична частина. Зміст і завдання роботи гуртка. План роботи гуртка на навчальний рік. Анкетування «Чого я чекаю від гуртка». Безпека життєдіяльності під час проведення занять у приміщеннях та на місцевості.

1.2. Повторення матеріалу попереднього навчального року (4 год.)

Теоретична частина. Повторення основних тем другого року навчання. Типова структура звіту про краєзнавчу експедицію. Можливі форми презентації результатів літньої екскурсії (виставка, звітний вечір, конкурс звітів та ін.).

РОЗДІЛ ІІ. ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ (200 год.)

2.1 Видатні науковці (36 год.)

Теоретична частина. Петро Милоніг. П’єр Брульон. Микола Пирогов. Феофіл Яновський. Володимир Вернадський. Юрій Кондратюк. Данило Щербаківський. Ігор Сікорський. Євген та Борис Патони. Сергій Корольов. Ісаак Баренбойм. Олег Антонов. Микола Амосов.

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсія до Інтерактивного простору «Музей науки Малої Академії наук України», Експериментаріуму. Участь в квестах, вікторинах. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.2 Видатні політики (36 год.)

Теоретична частина. Княгиня Ольга. Ярослав Мудрий. Петро Могила. Богдан Хмельницький. Дмитро Антонович. Микола Міхновський. Михайло Грушевський. Голда Мейєр. Левко Лук’яненко. В’ячеслав Чорновіл. Джон Маккейн.

Практична частина. Екскурсії до Національного заповідника «Софія Київська», Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», Історико-меморіального музею Михайла Грушевського, Кабінету-музею В’ячеслава Чорновола, пішохідна екскурсія Софіївською та Михайлівською площами

тощо. Робота з джерелами та літературою. Самостійне здійснення історичного пошуку. Участь в квестах, вікторинах. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.3 Видатні меценати (24 год.)

Теоретична частина. Іван Мазепа. Родина Семеренків. Родина Терещенків. Родина Ханенків. Євген Чикаленко

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсія та квест в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Участь в квестах, вікторинах. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.4 Видатні митці (36 год.)

Теоретична частина. Степан Ковнір. Іван Григорович-Барський. Микола Лисенко. Марія Заньковецька. Панас Саксаганський. Владислав Городецький. Соломія Крушельницька. Іван Кавалерідзе. Олександр Довженко. Катерина Білокур. Серж Лифар. Павло Вірський. Іван Гончар. Віктор Некрасов. Сергій Параджанов. Ліна Костенко. Богдан Ступка.

Практична частина. Екскурсії до Музею видатних діячів української культури, Музею української діаспори, Музею театрального, музичного та кіномистецтва України, Будинку-музею Миколи Лисенка, на кіностудію ім. О. Довженка, Меморіального музею-садиби Катерини Білокур, Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», Будинку з химерами, Музею-майстерні І. П. Кавалерідзе тощо. Перегляд спектаклів та кінофільмів, відвідування концертів. Участь в квестах, вікторинах. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.5 Видатні військові (24 год.)

Теоретична частина. Дмитро «Байда» Вишневецький. Петро Конашевич-Сагайдачний. Іван Богун. Павло Потоцький. Симон Петлюра. Петро Болбочан. Олекса Алмазів. Петро Франко. Аверкій Гончаренко. Євген Коновалець. Олена Степанів. Петро Григоренко. Людмила Павличенко.

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсія до Національного військово-історичного музею, Історико-архітектурної пам'ятки-музею «Київська фортеця», Національного музею історії України у Другій світовій війні, Музею булатної зброї тощо. Зустріч з воїнами ЗСУ. Участь в квестах, вікторинах. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.6 Видатні спортсмени (20 год.)

Теоретична частина. Іван Піддубний. Валерій Лобановський. Ігор Турчин. Олег Блохін. Альбіна та Ірина Дерюгіни. Брати Кличко. Розвінчання «Міфу про матч смерті».

Практична частина. Перегляд та обговорення документальних фільмів. Екскурсія до Олімпійського стадіону, Музею Валерія Лобановського. Відвідування спортивних змагань. Краєзнавчі розвідки. Підготовка та презентація дослідницьких проєктів.

2.7 Масові заходи (24 год.)

Практична частина. Участь в краєзнавчих конкурсах, круглих столах, проєктах тощо. Проведення літературних вечорів, читацьких конференцій, фольклорно-етнографічних вечорів тощо.

РОЗДІЛ ІІІ. ПІДСУМКИ РОКУ (10 год.)

3.1 Підготовка до літньої туристсько-краєзнавчої експедиції (8 год.)

Теоретична частина. Підготовка та проведення краєзнавчої екскурсії як форми комплексного закріплення набутих гуртківцями знань, умінь та навичок у навчальному році

3.2 Підбиття підсумків навчального року (2 год.)

Теоретична частина. Підсумкове заняття. Відзначення кращих вихованців гуртка.

3.3 Краєзнавча експедиція (поза сіткою)

Проведення краєзнавчої експедиції за умови сприятливої ситуації в країні (поза сіткою).

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають сформуватися компетентності:

пізнавальна: знання основних етапів розвитку Києва і України та видатних історичних особистостей, спостереження та дослідження навколишнього світу, формування особистісного ставлення до досліджуваного матеріалу;

практична: вміння користуватись довідниками та іншою інформаційно-науковою літературою, працювати з різними джерелами та літературою, аналізувати історичні поняття та події, самостійно здійснювати пошук історичних матеріалів, систематизувати зібраний краєзнавчий матеріал;

творча: використання творчих здібностей; застосування самостійного підходу в пошуковій та дослідницькій роботі, реалізації поставлених завдань, їх розв'язанні та презентації результатів проєктної діяльності;

соціальна: вміння працювати в команді, формування культури спілкування, розвиток емоційно-вольових якостей (самостійність, ініціативність, відповідальність, працелюбство), збереження сімейних цінностей та традицій, виховання патріотизму й громадянської позиції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алєшугіна Н. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства. Чернігів : Вид-во ЧНТУ, 2018. 492 с.
2. Атлас «Знайомтесь Україна» / Н. О. Кріжова, Л. М. Векліч. Київ : ДНВП «Картографія», 2018. 144 с.
3. Берест Р. Туристичне краєзнавство. Львів : Галицька видавнича спілка, 2019. 311 с.
4. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 535 с.
5. Зеленин С. М. Краєзнавча підготовка туриста. Київ : Лібра, 2017. 100 с.
6. Квасниця І. Ю. Історико-природничі нариси з краєзнавства. Чернігів : Укрсервіс, 2014. 232 с.
7. Київ: Провідник / за ред. Ф Ернста. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2019. 802с.
8. Київська обласна державна адміністрація. URL: http://koda.gov.ua/
9. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці : Зелена Буковина, 2013. 112 с.
10. Коваль П. Ф. та ін. В'їзний туризм. Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2018. 304 с.
11. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник. Київ : "ЕксОб", 2017. 303 с.
12. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство. Київ : Альтерпрес, 2013. 352 с.
13. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2016. 700 с.
14. Туристські ресурси України / Укладач О. В. Поступна. Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с.
15. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ : Академія, 2016. 528с.